

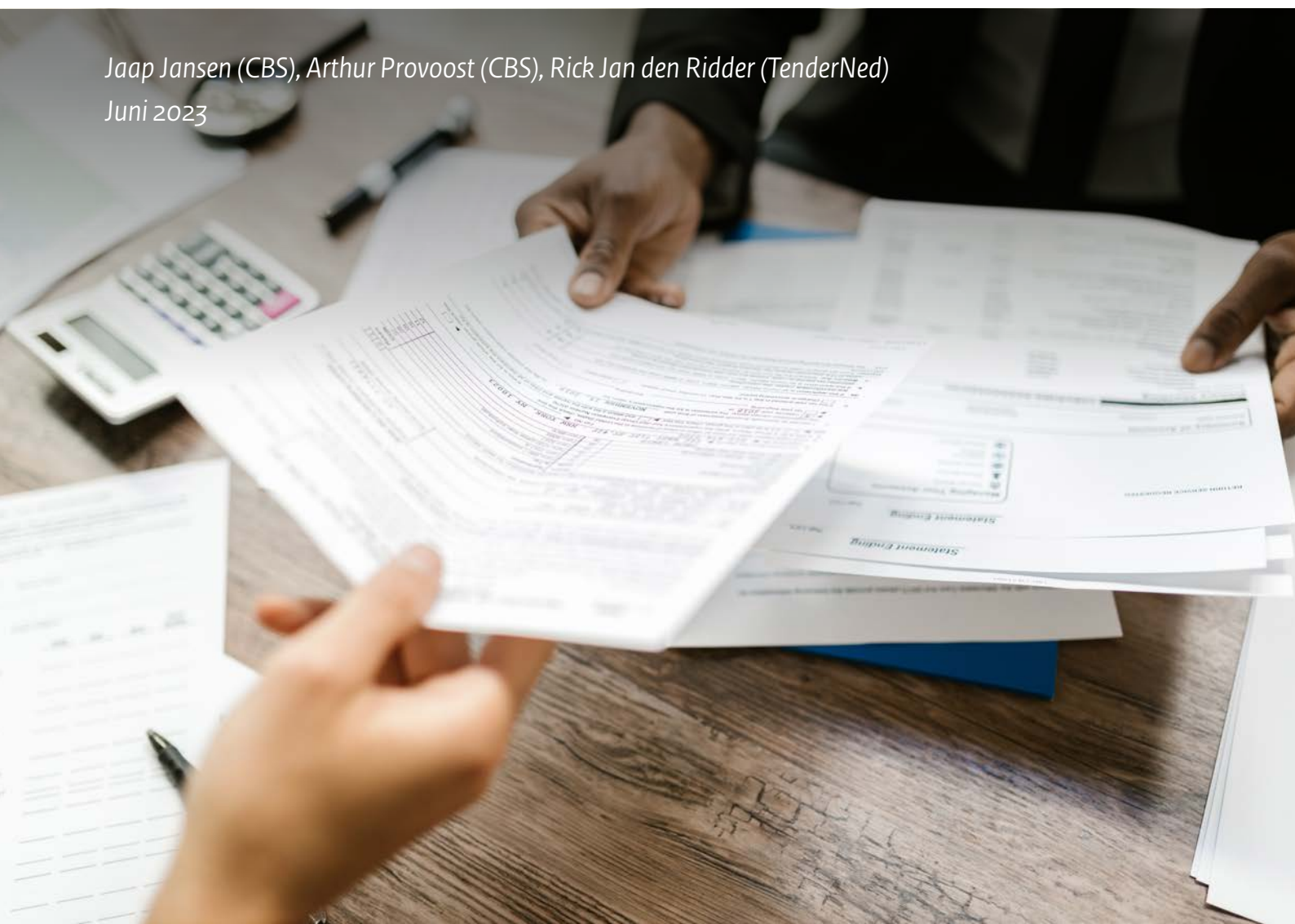
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aanbestedingen en gunningen verdeeld over het bedrijfsleven

Een eerste beschrijvende analyse

Jaap Jansen (CBS), Arthur Provoost (CBS), Rick Jan den Ridder (TenderNed)

Juni 2023

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	5
Hoofdvraag	6
Leeswijzer	6
2. Data	7
Data van TenderNed	7
Algemeen bedrijvenregister (ABR)	8
Bedrijfsdemografisch kader	9
Data WBSO en andere beleidsinstrumenten	9
Directe Ramingen Totalen (DRT)	9
3. Beschrijvende statistieken deelname TenderNed	10
Inschrijvingen	10
Gunningen	13
4. Gunningsfactor	14
Grootteklasse	15
Bedrijfstak	15
Provincie	16
Bedrijfsleeftijd	17
Instrumentgebruik	18
Arbeidsproductiviteit	19
5. Conclusie	20
Bijlage A. Definities grootteklassen en bedrijfstakken	22
Bijlage B. Gebruik van instrumenten	23
Bijlage C. Overige beschrijvende statistiek	24

Managementsamenvatting

De overheid is voor de uitvoering van haar publieke taken en dienstverlening een grote opdrachtgever voor het bedrijfsleven. Bij TenderNed, het online marktplein voor aanbestedingen, is veel informatie bekend over deze aanbestedingen.

In deze notitie wordt deze informatie voor de eerste keer geanalyseerd door deze te koppelen aan microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dit als opstap naar verder onderzoek waaronder de rol van de overheid in het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het stimuleren van het verdienvermogen. De hoofdvraag nu is: *Hoe zijn de inschrijvingen en gunningen uit aanbestedingen door het Rijk die volledig op TenderNed zijn uitgevoerd, verdeeld over de bedrijvenpopulatie in Nederland?* Om deze vraag te beantwoorden, splitsen we bedrijven op zeven manieren uit en kijken we naar onder- of oververtegenwoordiging van inschrijvingen en gunningen in bepaalde categorieën:

- Grootteklasse
- Bedrijfstak
- Provincie
- Bedrijfsleeftijd
- Wel of geen gebruik van Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO)
- Wel of geen gebruik van subsidies of krediet- of garantieregelingen
- Arbeidsproductiviteit

Daarbij is gekeken naar aanbestedingen door het Rijk en waar relevant zijn de resultaten vergeleken met aanbestedende diensten buiten het Rijk. Bedrijven met 0 of 1 werkzame persoon zijn in deze notitie buiten beschouwing gelaten. Er is gekeken naar de periode 2017 tot en met 2021, met uitzondering van de gegevens over gebruik van WBSO en andere beleidsinstrumenten die op het moment van onderzoek tot en met 2020 beschikbaar waren.

Uit de beschrijvende statistieken blijkt dat het grootbedrijf het meest inschrijft op aanbestedingen. Verder zijn er tussen de bedrijfstakken grote verschillen in het aantal inschrijvingen in verhouding met de omvang van de sector. Bedrijven in de zakelijke dienstverlening en de bouwnijverheid doen relatief gezien de meeste inschrijvingen. Financiële instellingen en bedrijven in cultuur, sport en recreatie doen verhoudingsgewijs de minste inschrijvingen. De provinciale invalshoek leert dat bedrijven uit de provincie Utrecht relatief vaak inschrijven op een aanbesteding. Bij de indeling naar leeftijd vinden we dat oudere bedrijven vaker meedoen aan aanbestedingen dan jongere bedrijven, die vaak ook kleiner zijn. Bedrijven die WBSO of andere subsidie, krediet- of garantieregelingen gebruiken blijken ook relatief vaker op aanbestedingen in te schrijven dan bedrijven die hier geen gebruik van maken. Ook bedrijven met een hogere arbeidsproductiviteit schrijven vaker in op aanbestedingen dan bedrijven waarvan de arbeidsproductiviteit lager is.

De verdeling van gunningen over het bedrijfsleven vertoont grotendeels hetzelfde beeld als bij de inschrijvingen.

Om in kaart te brengen of bepaalde bedrijfstypen een grotere kans hebben om een aanbesteding gegund te krijgen dan andere bedrijven, is een gunningsfactor berekend. De gunningsfactor brengt in beeld hoe de kansen verdeeld zijn als bedrijven uit verschillende categorieën inschrijven op dezelfde aanbesteding. Als voor een bepaalde categorie de gunningsfactor groter (of kleiner) dan 1 is, hebben bedrijven uit deze categorie meer (of minder) kans om de aanbesteding gegund te krijgen dan bedrijven uit een andere categorie.

Uit de analyse blijkt dat de gunningsfactor toeneemt met de grootte van bedrijven. Wanneer zowel een groot bedrijf als een klein bedrijf inschrijft op dezelfde aanbesteding maakt het grotere bedrijf dus meer kans om de aanbesteding te winnen. Verder is de gunningsfactor hoog voor bedrijven in de nijverheid (geen bouw) en energie. Bedrijven uit de provincies Overijssel en Utrecht hebben ook een hoge gunningsfactor, terwijl deze voor bedrijven uit Limburg, Zeeland en Drenthe laag is.

De gunningsfactor verschilt ook per leeftijdscategorie waarin het bedrijf zich bevindt. Bij aanbestedingen door het Rijk hebben bedrijven tot drie jaar oud een hoge gunningsfactor, waar deze bij bedrijven in de leeftijd van drie tot zeven jaar juist laag is. Bij aanbestedingen buiten het Rijk neemt de gunningsfactor juist toe met bedrijfsleeftijd.

Bedrijven die gebruik maken van WBSO of andere subsidie-, krediet- of garantieregelingen hebben een hogere gunningsfactor dan bedrijven die hier geen gebruik van maken. Dat geldt zowel voor aanbestedingen binnen als buiten het Rijk. Verschillen in arbeidsproductiviteit tussen bedrijven maakt voor de gunningsfactor weinig tot geen verschil. Dit is opvallend, omdat bedrijven die productiever zijn in staat zouden moeten zijn om scherpere prijzen neer te zetten, waardoor de gunningsfactor zou moeten toenemen.

1. Inleiding

De overheid is voor de uitvoering van haar publieke taken en dienstverlening een grote opdrachtgever voor het bedrijfsleven. Jaarlijks krijgen bedrijven voor vele miljarden euro's aan opdrachten die door de overheid verstrekt worden. De overheid kan langs deze rol ook bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het stimuleren van het verdienvermogen. Om transparantie en eerlijke concurrentie te bevorderen worden opdrachten boven een drempelbedrag¹ uitgezet in de markt via aanbestedingen. Op een aanbesteding kunnen geïnteresseerde bedrijven of groepen bedrijven zich inschrijven. Op die manier krijgen bedrijven a priori gelijke kansen waar het gaat om overheidsopdrachten.

In deze notitie wordt de informatie van de aanbestedingen voor de eerste keer geanalyseerd door deze te koppelen aan microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Van aanbestedingen die volledig via TenderNed lopen, is veel informatie bekend. TenderNed heeft een aankondigingsplatform waarop aankondigingen en gunningen van alle openbare Nederlandse aanbestedingen moeten worden gepubliceerd, ook als de aanbesteding via een ander platform² verloopt. Van aanbestedingen die via andere platformen lopen heeft TenderNed echter geen informatie over de ingeschreven ondernemingen en vaak ook geen KVK-nummer van de gegunde ondernemingen. Om die reden hebben we voor deze notitie alleen data gebruikt van aanbestedingen die volledig via TenderNed verlopen³.

Een koppeling tussen de gegevens van TenderNed en het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) van het CBS maakt het mogelijk om met behulp van kenmerken van bedrijven analyses te doen en patronen te onderzoeken in inschrijvingen en gunningen. Op deze manier kunnen antwoorden worden verschaft op voor EZK-B&I beleidsrelevante vraagstukken.

Hiertoe is in 2022 eerst een dataverkenning uitgevoerd, waarbij openbare data van TenderNed gekoppeld is aan het ABR. Hieruit bleek dat de kwaliteit van de koppeling voldoende was om verdere analyses op te doen.⁴ Omdat dit nieuw materiaal is, is deze notitie vooral beschrijvend en niet zozeer verklarend van aard. Het laatste is onderwerp voor vervolgonderzoek.

¹ Het drempelbedrag verschilt per situatie. Voor meer details, zie <https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/drempelbedragen-europees-aanbesteden>.

² Een voorbeeld hiervan is Mercell.

³ Een aanbestedende dienst kiest zelf of zij haar aanbestedingen volledig via TenderNed laat verlopen of dat zij kiest voor een ander platform. Er is dus geen verband tussen het type aanbesteding en het wel of niet volledig gebruik maken van TenderNed. Mogelijk is er wel een verband tussen de aanbestedende partij en het gebruikte platform, aangezien we wel zien dat relatief veel gemeenten en ministeries volledig gebruik maken van TenderNed, terwijl provincies vaker kiezen voor een ander platform.

⁴ 98 procent van de bedrijven uit het voor deze dataverkenning gebruikte bestand van TenderNed koppelt aan het ABR. Ook blijkt uit een vergelijking tussen de CPV-codes die de dienst of het product van de aanbesteding beschrijven dat deze over het algemeen overeenkomst vertonen met de SBI-codes uit de bedrijven die vanuit het ABR hieraan zijn gekoppeld.

Hoofdvraag

De hoofdvraag van deze notitie is: *Hoe zijn de inschrijvingen en gunningen uit aanbestedingen door het Rijk die volledig op TenderNed zijn uitgevoerd verdeeld over de bedrijvenpopulatie in Nederland?* Om deze vraag te beantwoorden, splitsen we bedrijven op zeven manieren uit en kijken naar onder- of oververtegenwoordiging van inschrijvingen en gunningen in bepaalde categorieën:

- Grootteklasse (in hoeverre is het MKB betrokken bij aanbestedingen?)
- Bedrijfstak (zijn bepaalde bedrijfstakken onder- of oververtegenwoordigd bij aanbestedingen?)
- Provincie (in hoeverre zijn bedrijven buiten de Randstad betrokken bij aanbestedingen?)
- Bedrijfsleeftijd (in hoeverre zijn jonge bedrijven betrokken bij aanbestedingen?)
- Gebruik van subsidies of krediet- of garantieregelingen (zijn bedrijven met een regeling meer betrokken bij aanbestedingen?)
- Gebruik van Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) (zijn bedrijven die WBSO krijgen meer betrokken bij aanbestedingen?)
- Arbeidsproductiviteit (zijn bedrijven met een hogere productiviteit meer betrokken bij aanbestedingen?)

Daarbij is voornamelijk gekeken naar aanbestedingen door het Rijk. Waar relevant is ook een vergelijking gemaakt met aanbestedingen door aanbestedende diensten buiten het Rijk.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk gaat in op de gebruikte data, waarbij ook aandacht is voor de beperkingen hiervan en voor zaken waarmee rekening gehouden moet worden bij de interpretatie van de resultaten. Hoofdstuk 3 geeft beschrijvende statistieken en brengt de verdelingen van inschrijvingen en gunningen in kaart in relatie tot de grootte van de populatie van de verschillende categorieën bedrijven. Het vierde hoofdstuk beschrijft en berekent een gunningsfactor, waarbij onderzocht is of bedrijven uit verschillende categorieën bij dezelfde aanbestedingen al dan niet dezelfde kans maken op een gunning. In hoofdstuk 5 zijn de bevindingen samengevat en is een antwoord geformuleerd op de hoofdvraag.

2. Data

Voor dit onderzoek is data van TenderNed gekoppeld aan het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Daarnaast zijn koppelingen gemaakt met andere bestanden van het CBS. Dit hoofdstuk bespreekt de verschillende databronnen die zijn gebruikt. Tabel 2.1 geeft in alfabetische volgorde hiervan een overzicht.

Tabel 2.1: Kenmerken van gebruikte databronnen

Bron	Periode (zonder breuk)	Populatie en bijzonderheden	Type data
ABR	2017-2021	Alle in Nederland geregistreerde bedrijven en instellingen (incl. zelfstandigen).	Integraal
BDK	2017-2021	Alle in Nederland geregistreerde bedrijven en instellingen (incl. zelfstandigen).	Integraal
DRT	2017-2021	Actieve bedrijfseenheden met als hoofdactiviteit groothandel en handelsbemiddeling, vervoer en opslag, horeca, informatie en communicatie, specialistische zakelijke diensten, overige zakelijke dienstverlening en overige diensten.	Analysebestand op basis van verschillende bronnen van omzetgegevens
TenderNed	2017-2021	Alle gepubliceerde aankondigingen en gunningen van openbare aanbestedingen. Als de aanbesteding volledig via TenderNed verloopt, dan ook informatie over de ingeschreven en gegunde ondernemingen.	Integraal
WBSO en andere beleidsinstrumenten	2017-2020	Alle gebruikers met vastgestelde WBSO en/of andere beleidsinstrumenten	Integraal

Data van TenderNed

Naast openbare data van TenderNed, zijn voor deze notitie ook de niet-openbare data van TenderNed gebruikt. De niet-openbare data betreffen onderhandse aanbestedingen en inschrijvingen van ondernemingen die de aanbesteding niet gegund hebben gekregen.⁵ Verder zijn alleen de aanbestedingen in de jaren 2017 tot en met 2021 meegenomen, omdat de data voor 2022 ten tijde van de analyse nog niet volledig beschikbaar waren. Ook zijn alleen aanbestedingen geanalyseerd waarvan de volledige data beschikbaar zijn. Dat betreft aanbestedingen waarvan we de gegunde onderneming weten of waarvan we weten dat die voortijdig zijn beëindigd zonder dat er aan een onderneming is gegund. Aanbestedingen die nog lopen of waarvan de gegunde onderneming niet in TenderNed is opgegeven (dit is bij onderhandse aanbestedingen niet verplicht, maar gebeurt soms wel) zijn dus buiten beschouwing gelaten. Tabel 2.2 geeft een overzicht van het totaal aantal aanbestedingen via TenderNed per jaar en het aantal aanbestedingen met volledige data. Daaruit blijkt dat de meeste aanbestedingen zonder volledige data aanbestedingen met een onderhandse procedure zijn.

⁵ In de openbare data worden alleen de inschrijvingen bekend gemaakt die tot een gunning hebben geleid.

Tabel 2.2: Aantal aanbestedingen via TenderNed naar procedure

Procedure	Aantal aanbestedingen via TenderNed	Aantal aanbestedingen via TenderNed met volledige data
Openbaar	14.887	13.154
Concurrentiegerichte dialoog	229	161
Innovatiepartnerschap	25	15
Mededingingsprocedure met onderhandeling	396	173
Niet-openbaar	3.426	2.068
Onderhandeling zonder bekendmaking	2.290	135
Onderhandse procedure	18.387	1.477
Totaal	39.640	17.183

Algemeen bedrijvenregister (ABR)

De data van TenderNed zijn gekoppeld aan data uit het ABR voor de jaren 2017 tot en met 2021. Voor deze koppeling is gebruik gemaakt van het KVK-nummer en vervolgens is een bedrijfsidentificatie (BEID) aan het betreffende bedrijf gekoppeld. In principe zijn ondernemingen gekoppeld aan het desbetreffende jaar van het ABR waarin ook de aanbesteding heeft plaatsgevonden. In sommige gevallen konden ondernemingen in bepaalde jaren wel en in andere jaren niet worden gekoppeld. In die gevallen zijn gegevens uit bekende jaren gebruikt voor niet-gekoppelde jaren. In totaal kon 98 procent van de bedrijven uit de gebruikte database van TenderNed gekoppeld worden aan het ABR.

Gegevens uit het ABR zijn gebruikt voor de uitsplitsingen van bedrijven naar grootteklasse, bedrijfstak en provincie. Bijlage A geeft de exacte definities van de verschillende grootteklassen en bedrijfstakken. In de verdere analyse zijn overigens bedrijven met 0 of 1 werkzame persoon en bedrijven met als rechtsvorm eenmanszaak niet opgenomen.⁶ De reden daarvoor is dat deze bedrijven vanwege hun omvang minder snel zullen deelnemen aan aanbestedingen⁷ en omdat dit zo'n groot deel van de totale bedrijvenpopulatie is, zou dit een vertekend beeld opleveren in de analyses.⁸

Ondernemingen kunnen groeien, verhuizen en/of veranderingen in activiteiten ondergaan. Hierdoor kan een onderneming in het ene jaar in een andere categorie vallen dan in een ander jaar. Er is voor gekozen om in die gevallen de onderneming niet in alle jaren aan dezelfde categorie te koppelen, maar om alle verschillende categorieën mee te nemen. Daardoor blijven de analyses op aantal inschrijvingen, aantal gunningen en de gunningsfactor volledig accuraat. Een gevolg is echter wel dat het aantal observaties over alle categorieën hoger kan zijn dan het aantal unieke ondernemingen (omdat één onderneming in meerdere categorieën wordt meegenomen).⁹

⁶ Van de niet-gekoppelde ondernemingen was niet te verifiëren of deze meer dan 1 werkzame persoon hadden, dus die zijn niet meegenomen in de analyse.

⁷ Minder dan 0,1% van de ZZP'ers heeft een keer ingeschreven op een aanbesteding.

⁸ In totaal worden daarmee 1.041 inschrijvingen op aanbestedingen door het Rijk door 921 unieke bedrijven buiten de analyse gelaten.

⁹ Bij de bedrijfstakken ligt deze soms 0,7 procent hoger, bij provincies 1,6 procent, bij de grootteklasse 4,6 procent en bij de productiviteit 8,0 procent.

Bedrijfsdemografisch kader

Het Bedrijfsdemografisch Kader (BDK) is een bewerkte versie van het ABR waarin methodebreuken van het ABR zijn gecorrigeerd. Het BDK is gebruikt om de leeftijd van bedrijven te bepalen. Daarmee is de categorisering naar leeftijd van bedrijven gemaakt.

Data WBSO en andere beleidsinstrumenten

We gebruiken ook bestanden waarin gegevens staan over welke bedrijven gebruik maken van de WBSO en van andere beleidsinstrumenten van B&I. Dit is gebruikt om te categoriseren naar het gebruik van deze instrumenten.

Voor een deel van de instrumenten was er niet voor alle jaren data beschikbaar. Met name data over 2021 ontbrak vaak. Daarom is voor de categorisering naar instrumentgebruik geanalyseerd over de periode 2017 tot en met 2020 in plaats van 2017 tot en met 2021. Ook zijn alleen de instrumenten meegenomen waar data voor de gehele onderzoeksperiode beschikbaar was. Een uitzondering hierop zijn regelingen die na 2017 zijn gestart of voor 2020 zijn beëindigd, tenzij de regeling gedurende één van die jaren actief was en daar geen data voor beschikbaar was. Bijlage B geeft in meer detail aan welke instrumenten zijn meegenomen in de analyse.

Directe Ramingen Totalen (DRT)

Deze bron bevat de kwartaalomzet van bedrijven gebaseerd op btw-aangiften van de Belastingdienst en op enquêtes bij grotere bedrijven. De omzetgegevens zijn gebruikt om een proxy van de arbeidsproductiviteit te maken. De arbeidsproductiviteit is bepaald door de jaaromzet van bedrijven te delen door het aantal werkzame personen, zoals dat volgt uit het ABR. Dit is niet de meest gangbare en geschikte methode, maar wel de makkelijkste.¹⁰

¹⁰ Om de hoogte van de productiviteit juist te schatten, kan beter gebruik gemaakt worden van het aantal voltijdseenheden (fte) op basis van de Polisadministratie van het UWV. Om praktische redenen en het beschrijvende karakter van deze notitie is ervoor gekozen om de productiviteit te schatten op basis van het aantal werkzame personen. Dit leidt waarschijnlijk tot een onderschatting van de productiviteit, maar het gaat hierbij om de vergelijking tussen bedrijven en niet om de exacte aantallen. Er is geen reden om aan te nemen dat de relatieve cijfers over arbeidsproductiviteit niet juist zijn.

3. Beschrijvende statistieken deelname TenderNed

Dit hoofdstuk geeft enkele beschrijvende statistieken van bedrijven die inschrijven op een aanbesteding, en bedrijven aan wie een aanbesteding is gegund.

Inschrijvingen

Tabel 3.1 laat zien hoe inschrijvingen voor aanbestedingen door het Rijk zijn verdeeld naar verschillende bedrijfskenmerken in vergelijking met de verdeling van de bedrijfspopulatie in 2021. Ook toont de tabel het gemiddeld aantal inschrijvingen per bedrijf voor de verschillende categorieën. De mediaan is voor elke categorie 1. Dat betekent dat voor alle categorieën geldt dat de meeste bedrijven slechts één keer inschrijven op een aanbesteding in de genoemde periode. Bij inschrijvingen bij andere overheden dan het Rijk, is de mediaan in veel gevallen hoger. In het grootbedrijf is deze met drie inschrijvingen per bedrijf het hoogst.¹¹

Tabel 3.1: Inschrijvingen voor aanbestedingen bij het Rijk naar verschillende categorisering, 2017-2021

	Totale bedrijfspopulatie in 2021 (excl. 0-1 werkzame personen)	Aantal unieke bedrijven met minimaal één inschrijving ^{a)}	Verdeling van het aantal inschrijvingen	Gemiddeld aantal inschrijvingen per bedrijf
<i>Aantallen</i>				
Totaal:	407.285	2.725	6.668	2,4
<i>Percentages</i>				
Grootteklasse:				
Microbedrijf	83%	19%	11%	1,3
Kleinbedrijf	13%	34%	24%	1,7
Middenbedrijf	3%	28%	28%	2,3
Grootbedrijf	1%	19%	37%	4,7
Bedrijfstak:				
Nijverheid (geen bouw) en energie	6%	6%	4%	1,7
Bouwnijverheid	7%	15%	22%	3,7
Handel, vervoer en horeca	33%	16%	11%	1,7
Informatie en communicatie	5%	11%	11%	2,4
Financiële instellingen	5%	1%	1%	1,6
Zakelijke dienstverlening	18%	42%	45%	2,6

¹¹ Zie bijlage C voor meer informatie over aanbestedingen bij niet-Rijk.

	Totale bedrijfspopulatie in 2021 (excl. 0-1 werkzame personen)	Aantal unieke bedrijven met minimaal één inschrijving ^{a)}	Verdeling van het aantal inschrijvingen	Gemiddeld aantal inschrijvingen per bedrijf
Cultuur, recreatie en overige diensten	6%	2%	1%	1,5
Overheid en zorg	9%	6%	4%	1,5
Overig	12%	1%	1%	1,2
Provincie^{b)}:				
Drenthe	3%	2%	1%	1,7
Flevoland	2%	2%	2%	2,3
Friesland	4%	2%	3%	2,6
Gelderland	12%	10%	10%	2,4
Groningen	3%	2%	1%	1,6
Limburg	6%	3%	2%	1,7
Noord-Brabant	16%	13%	13%	2,3
Noord-Holland	18%	19%	17%	2,2
Overijssel	7%	6%	5%	2,3
Utrecht	8%	16%	20%	3,1
Zeeland	3%	1%	1%	1,5
Zuid-Holland	19%	24%	25%	2,5
Bedrijfsleeftijd:				
Jonger dan 3 jaar	10%	5%	4%	1,8
Tussen de 3 en 7 jaar	22%	14%	12%	2,0
Tussen de 8 en 19 jaar	34%	34%	34%	2,3
20 jaar en ouder	33%	46%	49%	2,5
Gebruik WBSO^{c)}:				
Geen WBSO	97%	76%	65%	1,8
Alleen WBSO	3%	20%	30%	3,1
WBSO en een ander instrument	0%	4%	5%	2,7
Subsidie, krediet- of garantieregeling^{d)}:				
Geen gebruik	96%	74%	63%	1,8
Wel gebruik	4%	26%	37%	3,1
Arbeidsproductiviteit:				
Lager dan €100.000	34%	22%	18%	1,9
Tussen de €100.000 en €175.000	13%	27%	28%	2,4
€175.000 en hoger	20%	43%	48%	2,6
Onbekend	33%	9%	6%	1,5

a) Het totaal en de som van de verschillende categorisering is voor het aantal unieke bedrijven niet overal gelijk. Dit komt omdat ondernemingen die in verschillende jaren in verschillende categorieën voorkomen in beide categorieën meegeteld worden. Daarom is de som van de verschillende categorisering groter dan het totaal.

b) Voor enkele bedrijven is het niet mogelijk om te bepalen in welke provincie zij gevestigd zijn. Daarom wijken de totalen waarover percentages zijn berekend af van de totalen boven in deze tabel. De totale bedrijfspopulatie, het aantal inschrijvingen en het aantal unieke bedrijven met minimaal 1 inschrijving bedragen hier respectievelijk 405.719, 6.660 en 2.722.

c) Voor het onderscheid naar WBSO-gebruik en gebruik van andere subsidie-, krediet- of garantieregelingen gaan de percentages niet over de volledige bedrijfspopulatie in de jaren 2017 t/m 2021, maar over de bedrijfspopulatie in de jaren 2017 t/m 2020. Dit vanwege het ontbreken van gegevens over 2021 over het gebruik van de WBSO. De totale bedrijfspopulatie, het aantal inschrijvingen en het aantal unieke bedrijven met minimaal 1 inschrijving bedragen hier respectievelijk 396.085, 5.257 en 2.347.

d) Zie voetnoot c).

Bedrijfsgrootte

Opvallend is dat het grootste deel van de inschrijvingen is gedaan door grotere bedrijven, terwijl microbedrijven veruit het grootste gedeelte van de populatie vormen. Wellicht zijn kleinere bedrijven minder snel geneigd in te schrijven, omdat ze denken dat de opdracht te groot is voor hun capaciteit. Daarbij geldt ook dat hoe groter een bedrijf is, hoe groter de kans is dat deze in de onderzoeksperiode meer dan één inschrijving heeft gedaan. Bedrijven uit het grootbedrijf met een inschrijving hebben gemiddeld 4,7 inschrijvingen. Gezien de drempelbedragen gaat het vaak om veel omzet per opdracht. Het ligt voor de hand dat een groter bedrijf meer capaciteit heeft om op meerdere aanbestedingen in te schrijven en meerdere opdrachten in korte tijd uit kan voeren dan een kleiner bedrijf.

Bedrijfstak

De zakelijke dienstverlening (bv. onderzoeksbureaus) schrijft veruit het vaakst in op opdrachten van het Rijk, gevolgd door de bouwnijverheid. Ook in relatie tot het aantal bedrijven in de populatie is het aantal inschrijvingen bij deze twee bedrijfstakken relatief hoog. Gezien de aard van het gros van de aanbestedingen bij het Rijk¹², is dit geen verrassend resultaat. Meer dan de helft van de opdrachten van het Rijk is namelijk gerelateerd aan zakelijke dienstverlening, bouw en architectuur. Bedrijven in de bedrijfstakken bouwnijverheid, zakelijke dienstverlening en informatie en communicatie hebben het vaakst meerdere inschrijvingen gedaan in de periode 2017 tot en met 2021.

Regio

De verdeling van het aantal inschrijvingen over de provincies duidt op een concentratie van inschrijvingen in de Randstad en met name Utrecht en Zuid-Holland. Dit is niet verwonderlijk, omdat daar ook de meeste bedrijven gevestigd zijn. Bedrijven in de provincie Utrecht schrijven ook relatief vaker dan gemiddeld in op een aanbesteding. Gemiddeld voor heel Nederland heeft 0,7 procent van de bedrijven een inschrijving gedaan. In de provincie Utrecht is dit 1,4 procent.

Bedrijfsleeftijd

Het is duidelijk dat oudere bedrijven vaker inschrijven op aanbestedingen voor het Rijk. Dat is zowel in absolute aantallen als wanneer deze vergeleken worden met de leeftjidsverdeling in de populatie. Wellicht in samenhang met hun bedrijfsgrootte, achten jongere bedrijven zich mogelijk minder snel in staat om opdrachten voor het Rijk uit te voeren. Hierdoor zijn ze minder geneigd om te reageren op een aanbesteding.

Instrumentgebruik

Een substantieel deel van de bedrijven die inschrijven op aanbestedingen, maakt gebruik van de WBSO. WBSO-gebruikers maken slechts 3 procent van de bedrijvenpopulatie uit, terwijl 35 procent van de inschrijvingen door WBSO-gebruikers gedaan wordt. Gebruikers van WBSO hebben in de onderzochte periode ook relatief vaak meerdere inschrijvingen op hun naam staan. Voor het gebruik van andere subsidies, krediet- en garantieregelingen is het patroon vergelijkbaar. Omdat bedrijven met een subsidie-, krediet- of garantieregeling al contact hebben gehad met de overheid, kan dit erop wijzen dat deze bedrijven sneller geneigd zijn in te schrijven op aanbestedingen.

¹² Tabel C.3 in bijlage C toont het aantal aanbestedingen binnen het Rijk naar CPV-code.

Arbeidsproductiviteit

De hoogte van de arbeidsproductiviteit lijkt ook samen te hangen met het aantal inschrijvingen van bedrijven. Bedrijven met een hoge productiviteit doen absoluut en relatief gezien de meeste inschrijvingen. Deze bedrijven hebben ook vaker meerdere inschrijvingen gedaan in de periode 2017 tot en met 2021.

Aanbestedingen buiten het Rijk

Waar er in totaal 6.668 inschrijvingen zijn voor aanbestedingen bij het Rijk, ligt dit aantal buiten het Rijk met 56.071 inschrijvingen substantieel hoger. De verhoudingen binnen de verschillende categorisering voor aanbestedingen bij overheidsorganisaties buiten het Rijk verschillen echter nauwelijks van die voor aanbestedingen binnen het Rijk. In Bijlage C staat een tabel met beschrijvende statistieken voor aanbestedingen door organisaties buiten het Rijk.

Gunningen

Het aantal gunningen is logischerwijs lager dan het aantal inschrijvingen, want bij meerdere inschrijvingen op een aanbesteding wordt de opdracht vaak niet gegund aan alle bedrijven die zich inschrijven. De verhoudingen tussen de verschillende categorieën bedrijven tonen echter een vergelijkbaar beeld als die bij het aantal inschrijvingen. Tabel C.2 in bijlage C toont het aantal gunningen voor inschrijvingen binnen het Rijk.

4. Gunningsfactor

Hoofdstuk 3 is met name ingegaan op de verdeling van inschrijvingen voor aanbestedingen naar verschillende categorieën en dat vergeleken met de verdeling in de populatie. Hoofdstuk 4 focust op de gunningen. Hierbij staat de vraag centraal hoe de kansen op een gunning verdeeld zijn als bedrijven uit verschillende categorieën¹³ inschrijven op dezelfde aanbesteding. Is het zo dat bijvoorbeeld grote bedrijven dan in het voordeel zijn?

Om dit te onderzoeken is gebruik gemaakt van de zogenaamde gunningsfactor. Dit is een factor die aangeeft wat de kans van een inschrijving is om te resulteren in een gunning. De gunningsfactor is het daadwerkelijke aantal gunningen gedeeld door het verwachte aantal gunningen. Per aanbesteding is gekeken naar het aantal inschrijvingen per categorie ten opzichte van het totaal aantal gunningen. Hieruit volgt een verwacht aantal gunningen per categorie bedrijven, dat we kunnen vergelijken met het daadwerkelijke aantal gunningen.¹⁴ Als bedrijven uit slechts één categorie meedoen aan een aanbesteding, is de gunningsfactor per definitie 1. Daarom is de gunningsfactor alleen bepaald voor aanbestedingen waarvoor bedrijven uit verschillende categorieën hebben ingeschreven.¹⁵ Een score groter dan 1 betekent dat ondernemingen binnen die categorie meer inschrijvingen in een gunning omzetten dan gemiddeld. Een score onder de 1 betekent juist dat minder inschrijvingen in een gunning hebben geresulteerd. Hoe meer de score verschilt van 1, hoe groter dat effect is.

Het volgende voorbeeld illustreert hoe de gunningsfactor is berekend voor bedrijfsgrootte. Stel dat twee microbedrijven, twee middenbedrijven en twee grootbedrijven inschrijven op een aanbesteding met in totaal drie gunningen. Als alle typen bedrijven evenveel kans zouden maken op een gunning, zou de verwachting zijn dat van de drie gunningen er één voor een microbedrijf is, één voor een middenbedrijf en één voor een grootbedrijf. Als in dit voorbeeld in werkelijkheid twee grootbedrijven en één middenbedrijf de aanbesteding gegund krijgen, dan bepalen we de gunningsfactoren als volgt:

- Microbedrijf: verwacht 1 gunning, in werkelijkheid 0 gunningen, dus de gunningsfactor is $0 (0/1)$.
- Kleinbedrijf: 0 inschrijvingen, dus de gunningsfactor is niet van toepassing.
- Middenbedrijf: verwacht 1 gunning, in werkelijkheid 1 gunning, dus de gunningsfactor is $1 (1/1)$.
- Grootbedrijf: verwacht 1 gunning, in werkelijkheid 2 gunningen, dus de gunningsfactor is $2 (2/1)$.

¹³ Hier wordt gesproken over categorie bedrijven. Een categorie bedrijven kan bijvoorbeeld een bepaalde grootteklasse zijn of een andere categorie die terugkomt in tabel 3.1.

¹⁴ Bij de gunningsfactor wordt niet gewogen naar omvang van de gunning. De gunningsfactor houdt ook geen rekening met de kwaliteit van de inschrijving. Tenslotte is de hoogte van gunningsfactor afhankelijk van de verdeling van het aantal inschrijvingen tussen de categorieën.

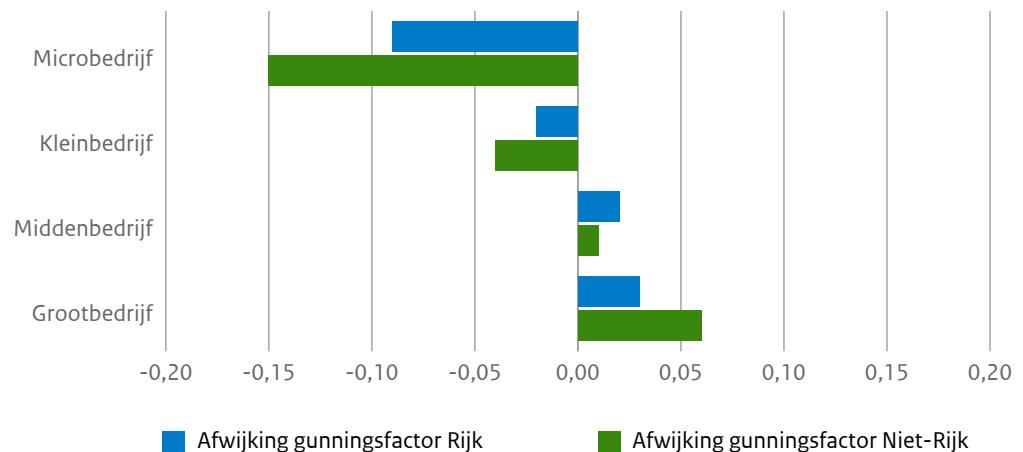
¹⁵ Tabel C.4 in bijlage C toont voor het totaal en per categorie het aantal aanbestedingen binnen het Rijk met inschrijvingen uit meer dan één categorie bedrijven en het aantal aanbestedingen binnen het Rijk met alleen inschrijvingen uit dezelfde categorie.

Nadat voor alle aanbestedingen de gunningsfactor per categorie bedrijven is bepaald, is de gemiddelde gunningsfactor berekend over alle aanbestedingen waarvoor bedrijven binnen een categorie zich hebben ingeschreven. Zo ontstaat dan de gemiddelde gunningsfactor voor deze categorie bedrijven. De grafieken in het vervolg van dit hoofdstuk laten de afwijking ten opzichte van 1 zien, zodat snel een beeld wordt gegeven.

Grootteklasse

Figuur 4.1 laat zien dat als bedrijven uit verschillende grootteklassen meedoen aan een aanbesteding, de kans op gunning voor grotere bedrijven hoger ligt dan voor kleinere bedrijven. Dit is zowel zichtbaar bij aanbestedingen door het Rijk als bij aanbestedingen door organisaties buiten het Rijk. Buiten het Rijk lijkt dit patroon iets sterker aanwezig dan binnen het Rijk.

Figuur 4.1: Gunningsfactor* naar grootteklasse, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 1.025 aanbestedingen binnen het Rijk en 9.624 aanbestedingen buiten het Rijk.

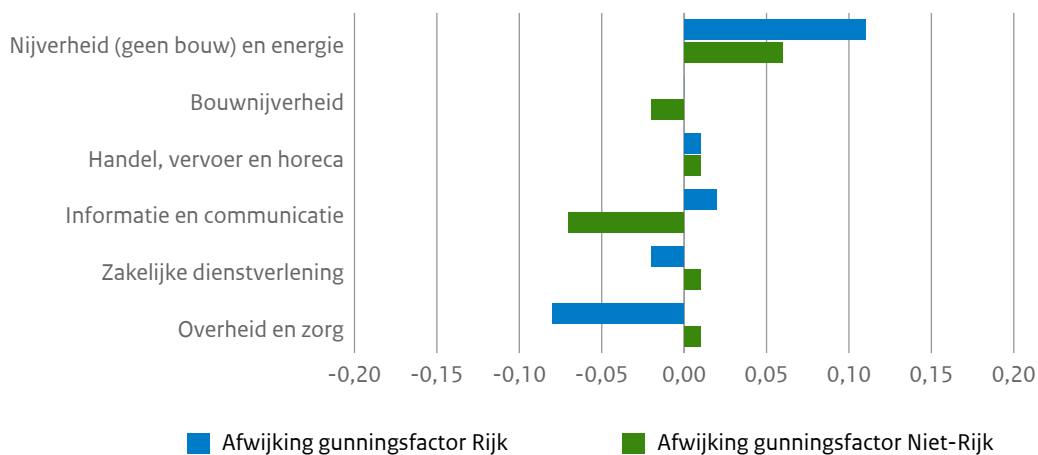
Bedrijfstak

Figuur 4.2 laat de gunningsfactoren per bedrijfstak zien.¹⁶ Bedrijven in de bedrijfstak nijverheid en energie hebben beduidend meer kans om de opdracht gegund te krijgen. In deze bedrijfstak ligt de gunningsfactor voor aanbestedingen binnen het Rijk 0,11 boven de 1.

De bedrijfstakken informatie en communicatie en overheid en zorg laten interessante verschillen in gunningsfactor zien tussen aanbestedingen door het Rijk en organisaties buiten het Rijk. Bedrijven in de informatie en communicatie hebben buiten het Rijk met -0,07 een relatief lage gunningsfactor, terwijl deze voor het Rijk dicht bij 0 ligt. In de bedrijfstak overheid en zorg is dit juist omgekeerd.

¹⁶ De bedrijfstakken financiële dienstverlening, cultuur, recreatie en sport, landbouw, bosbouw en visserij en verhuur van en handel in onroerend goed zijn niet meegenomen in deze analyse, omdat in deze bedrijfstakken minder dan 50 waarnemingen waren van bedrijven die tezamen met andere bedrijfstakken inschrijven op aanbestedingen door het Rijk.

Figuur 4.2: Gunningsfactor* naar bedrijfstak, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017- 2021

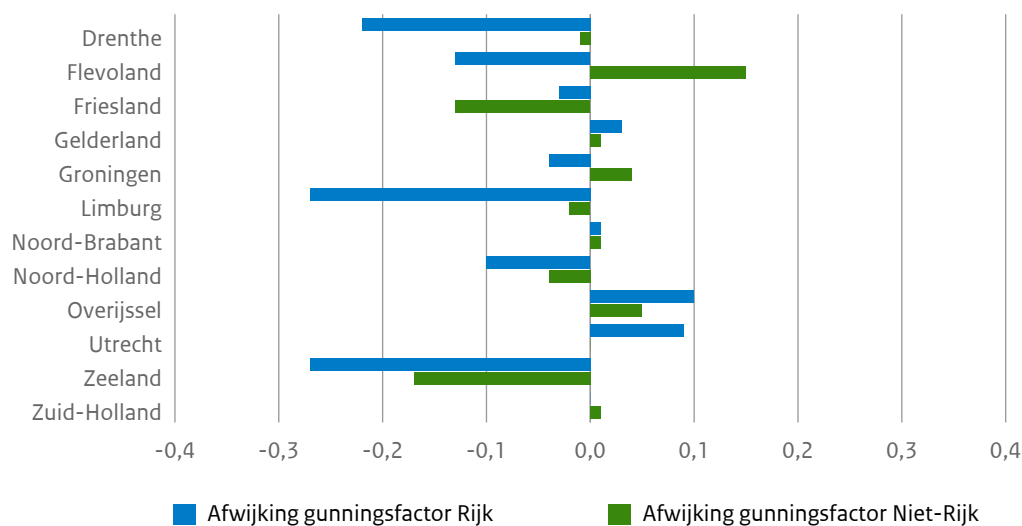

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 595 aanbestedingen binnen het Rijk en 5.240 aanbestedingen buiten het Rijk.

Provincie

Figuur 4.3 laat de gunningsfactor voor alle provincies zien. De hoogte van de gunningsfactor bij aanbestedingen door het Rijk verschilt sterk per provincie. Dat betekent dat bedrijven uit sommige provincies beduidend minder kans maken op een gunning dan bedrijven uit andere provincies.

Figuur 4.3: Gunningsfactor* naar provincie, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 1.161 aanbestedingen binnen het Rijk en 10.762 aanbestedingen buiten het Rijk.

Met name bedrijven uit Limburg, Zeeland en Drenthe weten gemiddeld minder inschrijvingen om te zetten in gunningen dan bedrijven uit andere provincies die op dezelfde aanbestedingen door het Rijk inschrijven. Met name bedrijven uit Overijssel en Utrecht maken meer kans om aanbestedingen door het Rijk te winnen dan bedrijven uit andere provincies.

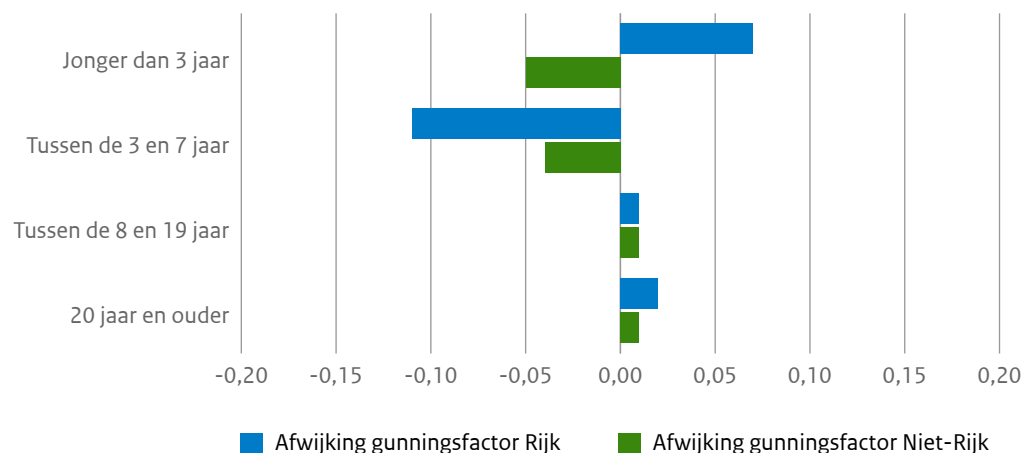
Omdat bedrijven in de Randstad fysiek dicht bij veel Rijksorganisaties gevestigd zijn, zou men kunnen verwachten dat vooral bedrijven uit de Randstad in het voordeel zijn op bedrijven uit de rest van Nederland. Dat is echter niet het geval als we puur kijken naar deze uitkomst zonder te controleren voor andere factoren. Zuid-Holland heeft een gunningsfactor van 1,00. Voor Noord-Holland ligt de gunningsfactor 0,1 onder de waarde 1. Waarom de ene provincie een relatief hogere gemiddelde gunningsfactor heeft en de andere provincie een lagere is niet verder onderzocht. Wel is het zo dat provincies met de laagste gunningsfactor ook de minste inschrijvingen hadden, daardoor is de gunningsfactor gebaseerd op een lager aantal aanbestedingen.

Bij aanbestedingen door organisaties buiten het Rijk is het patroon van de gunningsfactor heel anders. Voor aanbestedingen buiten het Rijk komt de hoogste gunningsfactor voor in de provincies Flevoland en Overijssel. Bij Flevoland is dit een groot verschil met de gunningsfactor bij het Rijk. Die is in deze provincie juist laag. De provincie Utrecht, waarvan de gunningsfactor bij het Rijk één van de hoogste is, heeft buiten het Rijk een veel lagere gunningsfactor. Bedrijven uit Zeeland hebben, net als bij het Rijk, de laagste gunningsfactor.

Bedrijfsleeftijd

Voor aanbestedingen door het Rijk geldt dat bedrijven tot drie jaar oud een grotere kans maken om een aanbesteding te winnen dan oudere bedrijven (zie figuur 4.4). Bedrijven in de leeftijd van drie tot zeven jaar maken juist minder kans op een gunning. Dit is niet in lijn der verwachting. Het zou logischer zijn als de jongste bedrijven juist de minste kans maken, vanwege bijvoorbeeld onervarenheid of afwezigheid van reputatie-effect. Buiten het Rijk is de gunningsfactor voor jongere bedrijven inderdaad lager.

Figuur 4.4: Gunningsfactor* naar bedrijfsleeftijd, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

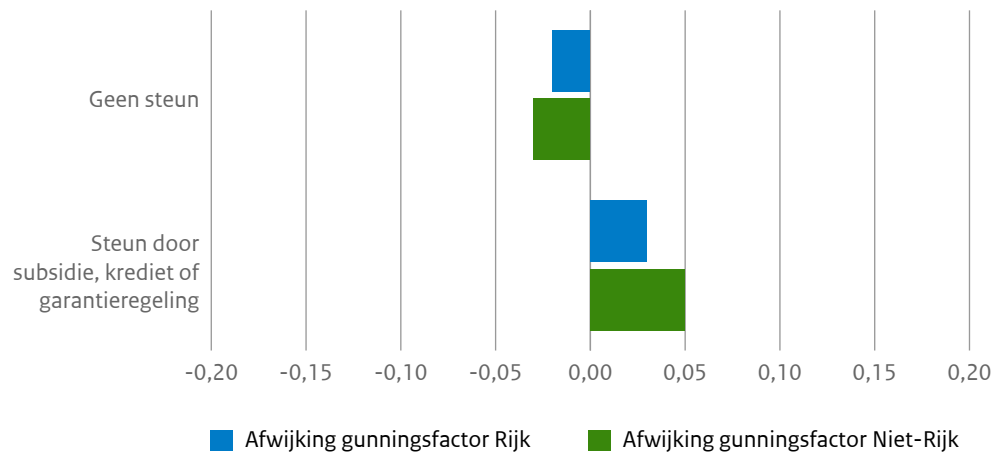

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 1.051 aanbestedingen binnen het Rijk en 9.630 aanbestedingen buiten het Rijk.

Instrumentgebruik

Figuur 4.5 toont de gunningsfactor naar gebruik van subsidie-, krediet-, of garantieregeling. Bedrijven die steun ontvangen in de vorm van een subsidie-, krediet- of garantieregeling (dit kan WBSO zijn, maar ook andere vormen van steun) hebben een iets hogere gunningsfactor dan bedrijven die deze steun niet ontvangen. Zij maken met een gunningsfactor van net boven de 1 iets meer kans op een gunning dan bedrijven zonder deze steun. De verschillen tussen aanbestedingen door het Rijk en organisaties buiten het Rijk zijn klein.

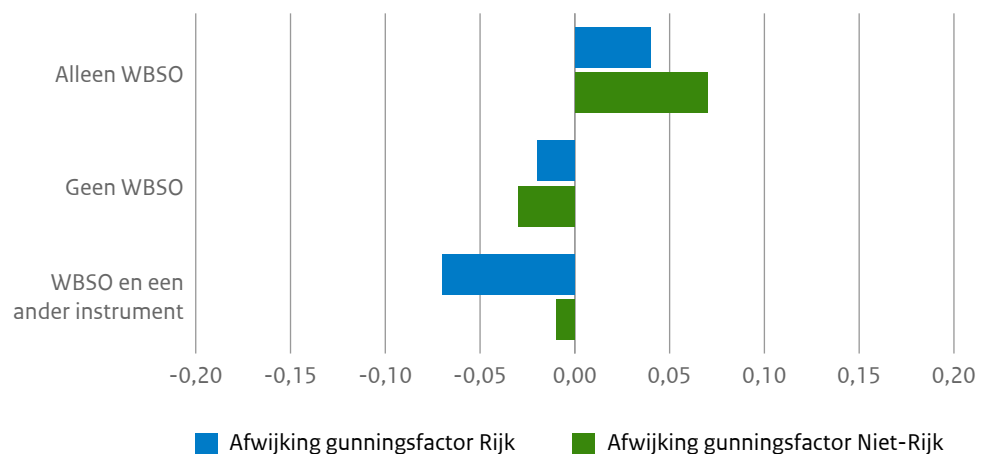
Figuur 4.5: Gunningfactor* naar gebruik van steun door subsidie, krediet-, of garantieregeling, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 570 aanbestedingen binnen het Rijk en 6.447 aanbestedingen buiten het Rijk.

De WBSO is één van de grotere subsidies, figuur 4.6 laat daarom ook de gunningsfactoren zien van organisaties met WBSO en organisaties zonder WBSO. De gunningsfactor van WBSO-gebruikers is 1,04 tegen 0,98 voor bedrijven die geen WBSO gebruiken. Voor aanbestedingen buiten het Rijk is dit verschil iets groter. Als een bedrijf naast WBSO nog een ander instrument gebruikt is de kans op gunning met een gunningsfactor van 0,93 juist kleiner.

Figuur 4.6: Gunningfactor* naar gebruik van WBSO, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

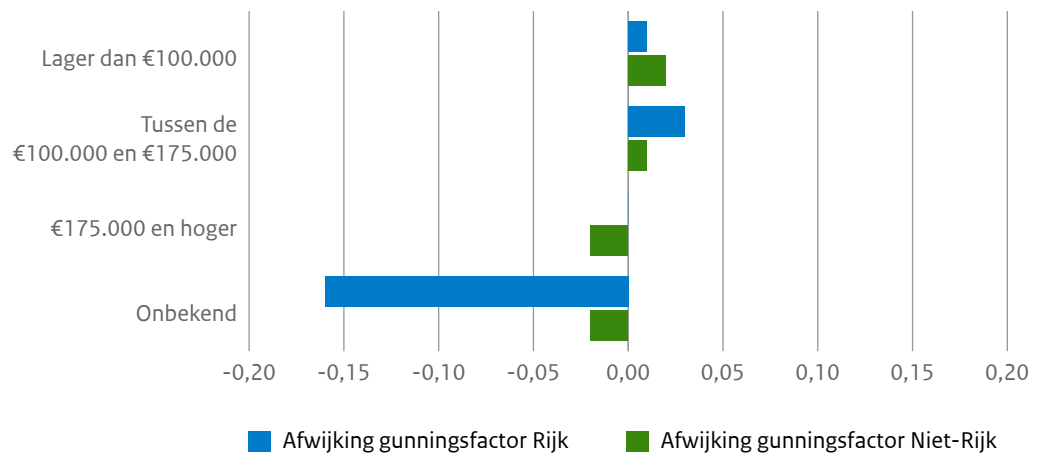

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 586 aanbestedingen binnen het Rijk en 6.384 aanbestedingen buiten het Rijk.

Arbeidsproductiviteit

Figuur 4.7 toont de gunningsfactor voor vier arbeidsproductiviteitscategorieën, waarvan één onbekend is. De arbeidsproductiviteit van bedrijven lijkt geen of een beperkte rol te spelen bij de kans om een aanbesteding gegund te krijgen. Voor alle drie bekende productiviteitscategorieën ligt de gunningsfactor rond de 1. Bedrijven met een hogere arbeidsproductiviteit schrijven dus wel vaker in, maar hebben geen grotere kans op gunning wanneer ook minder productieve bedrijven meedoen. Bedrijven waarvan de productiviteit niet bekend is hebben een veel lagere gunningsfactor bij aanbestedingen door het Rijk. Dit zijn bedrijven waarvan de omzet of het aantal werkzame personen niet bekend is.

Figuur 4.7: Gunningsfactor* naar arbeidsproductiviteit, bij aanbestedingen door het Rijk en door organisaties buiten het Rijk, 2017-2021

* Het gaat hier om afwijkingen van de waarde 1. Gebaseerd op 774 aanbestedingen binnen het Rijk en 6.158 aanbestedingen buiten het Rijk.

5. Conclusie

In deze notitie is een eerste verkennend analyse gedaan op basis van een dataset van TenderNed die nog niet eerder via koppelingen met CBS-gegevens was geanalyseerd. Deze dataset bevat informatie over bedrijven die hebben ingeschreven op aanbestedingen door overheidspartijen en over bedrijven die een aanbesteding gegund hebben gekregen.

De hoofdvraag van deze analyse is: *Hoe zijn de inschrijvingen en gunningen uit aanbestedingen door het Rijk die volledig op TenderNed zijn uitgevoerd verdeeld over de bedrijvenpopulatie in Nederland?*

Concluderend kan daarover het volgende gezegd worden:

Er lijkt een samenhang te zijn tussen de grootte van bedrijven en de mate waarin bedrijven geneigd zijn in te schrijven op aanbestedingen door zowel het Rijk als buiten het Rijk. Daarnaast is het zo dat als bedrijven van verschillende grootteklassen inschrijven op dezelfde aanbesteding, grotere bedrijven meer kans maken op een gunning dan kleinere bedrijven.

Ook de bedrijfstak waarin een bedrijf opereert, lijkt samen te hangen met de mate waarin bedrijven inschrijven op aanbestedingen. Bedrijven in de zakelijke dienstverlening en de bouwnijverheid blijken vaker in te schrijven op aanbestedingen dan bedrijven in andere sectoren. Waar bedrijven uit verschillende bedrijfstakken op dezelfde aanbesteding inschrijven, maken bedrijven uit de nijverheid meer kans op een gunning dan bedrijven uit andere bedrijfstakken.

De meeste inschrijvingen op aanbestedingen komen van bedrijven uit de Randstad-provincies. Bij aanbestedingen waar bedrijven uit meerdere provincies inschrijven, hebben bedrijven uit Overijssel gemiddeld de meeste kans op een gunning en bedrijven uit Zeeland en Limburg gemiddeld juist de minste kans. Het lijkt er dus niet op dat bedrijven uit de Randstad een grotere kans hebben op gunning.

Jongere bedrijven zijn minder snel geneigd in te schrijven dan oudere bedrijven op aanbestedingen door het Rijk. Mogelijk achten jongere bedrijven zich minder goed in staat om opdrachten voor het Rijk uit te voeren. Jongere bedrijven maken echter wel meer kans op gunning als er bedrijven uit verschillende leeftijdsgroepen inschrijven op een aanbesteding. Dit is een opvallend resultaat dat met de huidige analyse niet goed verklaard kan worden en verder onderzoek vereist. Overigens neemt bij aanbestedingen door organisaties buiten het Rijk de kans op het winnen van een aanbesteding toe met de leeftijd van het bedrijf.

Bedrijven met WBSO of ondersteuning via een (andere) subsidie-, krediet- of garantie-regelingen schrijven relatief vaker in op aanbestedingen dan bedrijven die geen gebruik maken van deze regelingen. Mogelijk weten deze bedrijven al beter hun weg te vinden in de wereld van de overheid en hebben daardoor wellicht minder moeite om in te schrijven op aanbestedingen door de overheid.

Bedrijven met een hogere arbeidsproductiviteit schrijven absoluut en relatief gezien het meest in op aanbestedingen door de overheid. De hoogte van de arbeidsproductiviteit hangt echter nauwelijks of niet samen met de gunningsfactor. Dit is een opvallende conclusie, omdat bedrijven die productiever zijn in staat zouden moeten zijn om scherpere prijzen neer te zetten, waardoor de gunningsfactor zou moeten toenemen.

Afsluitend: dit onderzoek was vooral beschrijvend van aard om inzichten te genereren uit dit nieuwe onderzoeksmateriaal. Dit als opstap naar verder onderzoek waaronder de rol van de overheid in het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het stimuleren van het verdienvermogen. Denk hierbij aan het volgen van bedrijven over de tijd en of er prestatieverschillen zijn tussen bedrijven met een gunning en diegene die de gunning niet hebben gekregen. Hierbij kan ook gekeken worden of er verschillen zijn tussen aanbestedingen door het Rijk en aanbestedingen door overheidsorganisaties buiten het Rijk.

Bijlage A. Definities grootteklassen en bedrijfstakken

Tabel A.1: Definities grootteklassen

Grootteklasse	Definitie
Microbedrijf	Bedrijven met 2 tot en met 9 werkzame personen
Kleinbedrijf	Bedrijven met 10 tot en met 49 werkzame personen
Middenbedrijf	Bedrijven met 50 tot en met 249 werkzame personen
Grootbedrijf	Bedrijven met 250 of meer werkzame personen

Tabel A.2: Definities bedrijfstakken

Bedrijfstak	SBI-codes
Nijverheid (geen bouw) en energie	B, C, D, E
Bouwnijverheid	F
Handel, vervoer en horeca	G, H, I
Informatie en communicatie	J
Financiële instellingen	K
Zakelijke dienstverlening	M, N
Cultuur, recreatie en overige diensten	R, S
Overheid en zorg	O, P, Q
Overig	A, L

Bijlage B. Gebruik van instrumenten

Er zijn twee analyses uitgevoerd met betrekking tot instrumentgebruik. Allereerst is gekeken naar de WBSO. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen ondernemingen die in een jaar geen gebruik maken van de WBSO, ondernemingen die in een jaar alleen gebruik maken van de WBSO en ondernemingen die in een jaar gebruik maken van de WBSO én van een ander instrument.

Daarnaast is een analyse gedaan met betrekking tot subsidies en krediet- en garantieregelingen. Hier is onderscheid gemaakt tussen ondernemingen zonder steun en ondernemingen met steun in de vorm van een subsidie, krediet- of garantieregeling.

Tabel B.1 geeft een overzicht van de in de analyse meegenomen instrumenten en welke instrumenten door een gebrek aan data niet zijn meegenomen.

Tabel B.1: Overzicht instrumenten

Instrument	Type
BMKB	Krediet- of garantieregeling
DVI	Krediet- of garantieregeling
Eurostars	Subsidie
GO	Krediet- of garantieregeling
Horizon 2020	Subsidie
Innovatiekrediet	Krediet- of garantieregeling
MIT	Subsidie
PPS-toeslag (grondslag projecten)	Subsidie
SEED Capital	Krediet- of garantieregeling
Vroege Fase Financiering	Krediet- of garantieregeling
WBSO	Subsidie

Bijlage C. Overige beschrijvende statistiek

Tabel C.1: Inschrijvingen voor aanbestedingen buiten het Rijk naar verschillende categorisering, 2017-2021

	Aantal inschrijvingen	Aantal bedrijven met minimaal 1 inschrijving	Gemiddeld aantal inschrijvingen per bedrijf	Mediaan aantal inschrijvingen per bedrijf
Totaal:	56.071	10.148	5,5	2
Grootteklasse:				
Microbedrijf	9%	24%	1,8	1
Kleinbedrijf	26%	38%	3,4	2
Middenbedrijf	31%	24%	6,6	2
Grootbedrijf	35%	14%	12,7	3
Bedrijfstak:				
Nijverheid (geen bouw) en energie	7%	7%	5,3	2
Bouwnijverheid	21%	14%	8,1	2
Handel, vervoer en horeca	17%	17%	5,2	2
Informatie en communicatie	7%	10%	4,1	1
Financiële instellingen	5%	1%	22,4	2
Zakelijke dienstverlening	32%	30%	5,8	2
Cultuur, recreatie en overige diensten	1%	2%	2,3	1
Overheid en zorg	8%	15%	2,9	2
Overig	2%	3%	3,8	1
Provincie:				
Drenthe	2%	3%	4,5	2
Flevoland	2%	2%	4,9	2
Friesland	3%	3%	5,6	2
Gelderland	12%	10%	6,0	2
Groningen	2%	3%	3,4	1
Limburg	4%	4%	4,7	2
Noord-Brabant	15%	14%	5,9	2
Noord-Holland	17%	18%	5,0	2
Overijssel	7%	6%	6,1	2
Utrecht	15%	13%	6,3	2
Zeeland	1%	1%	3,0	2
Zuid-Holland	20%	21%	5,0	2

	Aantal inschrijvingen	Aantal bedrijven met minimaal 1 inschrijving	Gemiddeld aantal inschrijvingen per bedrijf	Mediaan aantal inschrijvingen per bedrijf
Bedrijfsleeftijd:				
Jonger dan 3 jaar	5%	8%	3,2	1
Tussen de 3 en 7 jaar	14%	18%	3,9	1
Tussen de 8 en 19 jaar	29%	33%	4,4	2
20 jaar en ouder	52%	41%	6,3	2
Gebruik WBSO:				
Geen WBSO	74%	83%	4,3	2
Alleen WBSO	24%	15%	7,6	2
WBSO en een ander instrument	3%	2%	5,2	2
Subsidie, krediet- of garantieregeling:				
Geen gebruik	72%	82%	4,3	2
Wel gebruik	28%	18%	7,3	2
Productiviteit:				
Lager dan €100.000	18%	20%	4,4	1
Tussen de €100.000 en €175.000	21%	23%	4,5	2
€175.000 en hoger	47%	39%	6,0	2
Onbekend	15%	18%	4,0	1

Tabel C.2: Gunningen voor aanbestedingen binnen het Rijk naar verschillende categorisering, 2017- 2021

	Aantal gunningen	Aantal bedrijven met minimaal 1 gunning	Gemiddeld aantal gunningen per bedrijf
Totaal:	2.556	1.361	1,9
Grootteklasse:			
Microbedrijf	10%	16%	1,2
Kleinbedrijf	23%	30%	1,4
Middenbedrijf	29%	30%	1,7
Grootbedrijf	38%	24%	2,9
Bedrijfstak:			
Nijverheid (geen bouw) en energie	5%	7%	1,3
Bouwnijverheid	19%	15%	2,3
Handel, vervoer en horeca	13%	17%	1,5
Informatie en communicatie	11%	10%	2,1
Financiële instellingen	1%	1%	1,6
Zakelijke dienstverlening	45%	41%	2,1
Cultuur, recreatie en overige diensten	1%	2%	1,5
Overheid en zorg	4%	6%	1,3
Landbouw, bosbouw, visserij, verhuur van en handel in onroerend goed	1%	2%	1,0

	Aantal gunningen	Aantal bedrijven met minimaal 1 gunning	Gemiddeld aantal gunningen per bedrijf
Provincie:			
Drenthe	1%	1%	1,3
Flevoland	2%	2%	1,7
Friesland	2%	2%	1,9
Gelderland	11%	11%	1,8
Groningen	1%	2%	1,3
Limburg	2%	2%	1,4
Noord-Brabant	12%	14%	1,7
Noord-Holland	17%	17%	1,8
Overijssel	6%	5%	2,0
Utrecht	22%	17%	2,4
Zeeland	1%	1%	1,1
Zuid-Holland	24%	24%	1,8
Bedrijfsleeftijd:			
Jonger dan 3 jaar	5%	5%	1,6
Tussen de 3 en 7 jaar	11%	12%	1,6
Tussen de 8 en 19 jaar	34%	34%	1,8
20 jaar en ouder	50%	49%	1,8
Gebruik WBSO:			
Geen WBSO	64%	72%	1,5
Alleen WBSO	31%	24%	2,2
WBSO en een ander instrument	5%	4%	1,8
Subsidie, krediet of garantstelling:			
Geen gebruik	62%	70%	1,5
Wel gebruik	38%	30%	2,2
Productiviteit:			
Lager dan €100.000	18%	20%	1,6
Tussen de €100.000 en €175.000	29%	27%	1,9
€175.000 en hoger	47%	44%	1,9
Onbekend	6%	9%	1,3

Tabel C.3: Aanbestedingen binnen het Rijk naar het hoogste niveau van de CPV-code, 2017-2021

Hoogste niveau CPV-code	Percentage aanbestedingen
Zakelijke dienstverlening: juridisch, marketing, consulting, drukkerij en beveiliging	26%
Bouwwerkzaamheden	18%
Dienstverlening op het gebied van architectuur, bouwkunde, civiele techniek en inspectie	15%
IT-diensten: adviezen, softwareontwikkeling, internet en ondersteuning	4%
Onderzoek en ontwikkeling, en aanverwante adviezen	3%
Reparatie- en onderhoudsdiensten	3%
Vervoersmaterieel en bijbehorende producten	2%
Diensten inzake afvalwater, afval, reiniging en milieu	2%
Software en informatiesystemen	2%
Diensten voor onderwijs en opleiding	2%
Medische apparatuur, farmaceutische artikelen en artikelen voor lichaamsverzorging	2%
Laboratoriuminstrumenten, optische en precisie-instrumenten (uitgezonderd brillen)	2%
Gezondheidszorg en maatschappelijk werk	2%
Uitrusting voor veiligheid, brandweer, politie en leger	2%
Diensten voor openbaar bestuur, defensie en sociale verzekering	2%
Overig	13%

Bron: TenderNed.

Tabel C.4: Aantal aanbestedingen binnen het Rijk waarop de gunningsfactor is gebaseerd, periode 2017-2021

	Aantal aanbestedingen meegenomen in gunningsfactor	Aantal aanbestedingen met enkel inschrijvingen uit 1 subcategorie
Grootteklasse:	1.025	562
Microbedrijf	329	58
Kleinbedrijf	624	118
Middenbedrijf	728	131
Grootbedrijf	704	255
Bedrijfstak:	595	992
Nijverheid (geen bouw) en energie	124	42
Bouwnijverheid	173	254
Handel, vervoer en horeca	190	122
Informatie en communicatie	176	84
Financiële instellingen	32	< 10
Zakelijke dienstverlening	389	442
Cultuur, recreatie en overige diensten	42	15
Overheid en zorg	84	26
Landbouw, bosbouw, visserij, verhuur van en handel in onroerend goed	21	< 10

	Aantal aanbestedingen meegenomen in gunningsfactor	Aantal aanbestedingen met enkel inschrijvingen uit 1 subcategorie
Provincie:	1.161	426
Drenthe	57	< 10
Flevoland	88	< 10
Friesland	121	< 10
Gelderland	425	50
Groningen	61	< 10
Limburg	99	12
Noord-Brabant	468	60
Noord-Holland	515	60
Overijssel	242	18
Utrecht	631	62
Zeeland	41	< 10
Zuid-Holland	690	137
Bedrijfsleeftijd:	1.051	536
Jonger dan 3 jaar	200	11
Tussen de 3 en 7 jaar	482	37
Tussen de 8 en 19 jaar	802	157
20 jaar en ouder	874	331
Gebruik WBSO:	586	786
Geen WBSO	555	577
Alleen WBSO	532	190
WBSO en een ander instrument	175	19
Subsidie, krediet of garantstelling:	570	802
Geen gebruik	570	533
Wel gebruik	570	269
Productiviteit:	774	813
Lager dan €100.000	413	123
Tussen de €100.000 en €175.000	575	159
€175.000 en hoger	523	485
Onbekend	167	46

Dit rapport is tot stand gekomen in het kader van het BAT-lab, het beleidsanalyse-laboratorium van het Directoraat-Generaal voor Bedrijfsleven en Innovatie (B&I) van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daar wordt nauw samengewerkt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het Beleidsanalyseteam (BAT) van DG B&I. Centraal in deze samenwerking staan beleidsgedreven analyses in het Departementale Datacentrum van EZK en het CBS op basis van microdata.